

2023

26

Şirketlerin Teknik İflas Durumuna Girmelerini Zorlaştıran Düzenlemenin Uygulama Süresi 2024 Sonuna Kadar Uzatılmıştır

Şirketlerin yönetim ve karar organlarının **sermayenin kaybı** veya **borca batık olma** durumlarında uymaları gereken kurallar 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376.maddesinde düzenlenmiştir.

Hatırlanacağı üzere 15 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, [6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ](#) ile bir yandan 376.maddenin bazı müphem düzenlemelerine açıklık getirilmiş diğer yandan ise maddenin uygulama usul ve esasları düzenlenmiştir.

Tebliğin geçici 1'inci maddesinde; **1/1/2023** tarihine kadar, Kanunun 376'ncı maddesi kapsamında **sermaye kaybı veya borca batık olma durumuna ilişkin yapılan hesaplamalarda, henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarının tamamı ile 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden kiralamalardan kaynaklanan giderler, amortismanlar ve personel giderlerinin toplamının yarısı dikkate alınmayabileceği** yönünde düzenleme yapılmıştır.

8.11.2022 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış olan [Tebliğ](#) ile geçici maddenin süresi **1/1/2024** tarihine kadar uzatılmış bulunmaktaydı. Bu defa 31.10.2022 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış olan [6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 Ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ](#) ile geçici maddenin süresi **1/1/2025** tarihine kadar uzatılmıştır.

Bu vesileyle hatırlatma amaçlı olarak Tebliğ ile getirilen düzenlemeler aşağıda özetlenmiştir.

1) Genel Olarak 376. Madde Düzenlemesi

Türkiye’de 2012 yılında yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (“TTK”) ile birlikte birçok şirketin karşı karşıya kaldığı önemli risklerden birisi “teknik iflas” ve “borca batıklık” durumlarıdır. Teknik iflas nitelik itibarıyla bir şirketin gerçekten iflas etmesi anlamına gelmemektedir. Ancak; şirketlerin gerekli tedbirleri zamanında alamamaları halinde arzu etmedikleri bir şekilde varlıklarının sona ermesi anlamına gelmektedir.

TTK’nin 376’ncı maddesi sermaye kaybı ve borca batıklık (“teknik iflas”) durumunu düzenler. Bu maddeye göre;

1) Son yıllık bilançodan, **sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının** zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim organı, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.

2) Son yıllık bilançoya göre, **sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin** zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer.

3) Şirketin **borca batık** durumda **yani sermayenin tamamının kaybedilme durumu** bulunduğu (varlıkların borçları karşılamadığı ya da öz sermayenin negatif olduğu) şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim kurulu, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin **iflasını** ister. Meğerki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi hâlde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimini olarak kabul olunur.

Buna göre, şirketlerin sermaye kaybını iki başlık altında toplamak mümkündür.

a) Sermayenin kısmen kaybı yani Teknik İflas durumu

Kanun sermayenin kısmen kaybını da ikiye ayırmıştır:

1. Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının kaybedilmiş olması,
2. Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin kaybedilmiş olması,

b) Sermayenin tamamının kaybedilme durumu yani Borca Batıklık durumu

Bir şirketin sermaye kayıplarını şu şekilde örneklendirmek mümkündür.

1	2	3	4
Öz sermaye Kalemi	Sermayenin Yarısının Kaybedilmiş Olduğu Durum	Sermayenin 2/3'nün Kaybedilmiş Olduğu Durum	Sermayenin Tamamının Kaybedilmiş Olduğu (Borca Batık) Durum
Sermaye	10.000.000	10.000.000	10.000.000
Genel Kanuni Yedek Akçe	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Olağanüstü Yedek	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Geçmiş Yıllar Karları	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Sermaye Yedekleri	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Geçmiş Yıllar Zararları	-18.000.000	-18.000.000	-18.000.000
Dönem Kar (Zararı)	1.500.000	-1.500.000	-5.500.000
ÖZ VARLIK	5.500.000	2.500.000	-1.500.000

Şirketin sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamı (10.000.000 TL + 2.000.000 TL=) **12.000.000 TL**'dir. Bu durumda;

- 2.sütuna göre şirketin öz varlık toplamı 5.500.000 TL yani (12.000.000 TL x %50 =) 6.000.000 TL'den **küçük** ancak (12.000.000 TL x 2/3 =) 4.000.000 TL'den **büyük** olduğundan sermaye kaybı en az **%50**'dir.

- 3.sütuna göre şirketin öz varlık toplamı 2.500.000 TL yani (12.000.000 TL x 2/3 =) 4.000.000 TL'den **küçük** ancak hala sıfırdan **büyük (pozitif)** olduğundan sermaye kaybı en az **2/3**'dür.

- 4.sütuna göre şirketin varlıklarının muhtemel satış fiyatlarına göre çıkarılmış bilançosunda öz varlık toplamı eksi 1.500.000 TL yani sıfırdan **küçük (negatif)** olduğundan şirket sermayesinin tamamını kaybetmiştir yani **borca batık** durumundadır.

Tebliğde yukarıdaki durumda şirket yönetimlerinin almaları gereken aksiyonlar ve bunları almamanın sonuçları açıklanmış olup, aşağıda paylaşılmıştır.

2) Sermayenin Kısmen Kaybı Durumu

Kanuni yedek akçe: Kanununun 519.maddesinde düzenlenen kanuni yedek akçelerin toplamıdır (sermayenin yüzde yirmisine ulaşıncaya kadar ayrılan yıllık karın %5'i, dağıtılan temettülerin %10'u, yeni pay çıkarma akçesi, ıskat nedeniyle iptal akçesi toplamı)

Sermaye: Şirketin çıkarılmış ya da esas sermayesidir. Tebliğde ödenmemiş olsa dahi sermayenin tamamının mı yoksa sadece ödenmiş kısmının mı dikkate alınacağı yönünde bir açıklama yer almamaktadır. Görüşümüze göre, hesaplamalarda sadece ödenmiş sermaye dikkate alınmalıdır.

Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde yönetim organı, genel kurulu hemen toplantıya çağırarak zorundadır. Genel kurulun gündem maddeleri arasında, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kaldığı belirtilir.

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının ya da üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı durumlarda farklı bir gündem ile toplantıya çağırılmış olsa dahi bu husus genel kurulda görüşülmek zorundadır.

a) Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarisından Fazlasın Ancak Üçte İkisinden Azının Kaybedilmiş Olması Durumu

(1) Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının **en az yarısının karşılıksız** kalması halinde **yönetim organı** (Anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde müdür veya müdürler kurulu, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerde yönetici veya yöneticiler) **genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.**

(2) Yönetim organı, son bilançoğu genel kurula sunarak şirketin finansal yönden bulunduğu durumu bütün açıklığıyla ve her ortağın anlayabileceği şekilde anlatır. Bu hususta genel kurula rapor da sunulabilir.

(3) Yönetim organı, şirketin mali durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldırmak veya en azından etkilerini hafifletmek amacıyla, uygun gördüğü aşağıdaki iyileştirici önlemleri alternatifli ve karşılaştırmalı olarak aynı genel kurula sunar ve açıklar:

- Sermayenin tamamlanması,
- Sermaye artırımı,
- Bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi,
- İştiraklerin satışı,
- Pazarlama sisteminin değiştirilmesi,
- Gibi

(4) Genel kurul, sunulan iyileştirici önlemleri aynen kabul edebileceği gibi değiştirerek de kabul edebilir ya da sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına karar verebilir.

Sermaye kaybı miktarının %50'den fazla ancak üçte ikiden az olması halinde, toplanan genel kurul yönetim organı tarafından sunulan önlemleri kabul etmese dahi şirketin mevcudiyeti devam eder. Yani şirket kendiliğinden sona ermez.

b) Sermaye İle Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinden Fazlasının Ancak Tamamından Azının Kaybedilmiş Olması Durumu

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının **en az üçte ikisinin** zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde, toplantıya çağırılan genel kurul;

a) Sermayenin üçte biri ile yetinilmesine ve Kanunun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına,

- b) Sermayenin tamamlanmasına,
 - c) Sermayenin artırılmasına,
- karar verebilir.

Genel kurulun, yukarıda belirtilen tedbirlerden birine karar vermemesi halinde şirket kendiliğinden sona erer. Bu şekilde sona eren şirketin tasfiye işlemleri, Kanunun 536. ve devamı maddelerine göre tasfiye memurlarınca yürütülür.

Sermayenin azaltılması tedbiri:

Şirketin genel kurulu, sermayenin üçte biriyle yetinmeye karar verdiği takdirde sermaye azaltımı Kanunun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre yapılır. Ancak bu madde kapsamında yapılacak sermaye azaltımında yönetim organı, olağan sermaye azaltımlarında Kanunun 473/475.madde uyarınca yapılan **alacaklıları çağdırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçebilir.**

Sermayenin tamamlanması tedbiri:

Sermayenin tamamlanması, bilânço açıklarının ortakların tamamı veya bazı ortaklar tarafından kapatılmasıdır. Kanuni yedek akçelerin yitirilen kısımlarının tamamlanmasına gerek yoktur. Sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde her ortak zarar sebebiyle karşılıksız kalan tutarı kapatacak miktarda parayı vermekle yükümlüdür. Her ortak, payı oranında tamamlamaya katılabilir ve verdiği geri alamaz. Bu yükümlülük, sermaye konulması veya borç verilmesi niteliğinde olmayıp karşılıksızdır. Ayrıca yapılan ödemeler, gelecekte yapılacak sermaye artırımına mahsuben bir avans olarak nitelendirilmez.

Sermayenin tamamlanamaması, bazı ortakların kendi istekleriyle tamamlama yapmasına engel oluşturmaz.

Bilanço zararlarının kapatılması için getirilen yükümlülükler uyarınca yapılan ödemeler öz kaynaklar içerisinde sermaye tamamlama fonu hesabında toplanır ve takip edilir.

Sermayenin tamamlanmasının vergisel yönü:

Sermayenin tamamlanması, bilânço açıklarının ortakların tamamı veya bazı ortaklar tarafından kapatılmasıdır. Sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde her ortak zarar sebebiyle karşılıksız kalan tutarı kapatacak miktarda parayı şirkete koymakla yükümlü olmaktadır. Bu yükümlülük, sermaye konulması veya borç verilmesi niteliğinde olmayıp karşılıksızdır. Ayrıca yapılan ödemeler, gelecekte yapılacak sermaye artırımına mahsuben bir avans olarak nitelendirilmemektedir.

Bilanço zararlarının kapatılması için getirilen yükümlülükler uyarınca yapılan ödemeler öz kaynaklar içerisinde sermaye tamamlama fonu hesabında toplanmakta ve takip edilmektedir. Sermaye tamamlama fonu yalnızca zararların mahsup edilmesi suretiyle kullanılabilir.

15 Nisan 2022 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan [7394 sayılı Kanunun](#) 23'üncü maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununun "Safi kurum kazancı" başlıklı 6'ncı maddesine eklenen "13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı maddesi uyarınca sermayenin tamamlanmasına karar verilen şirketin ortakları tarafından zarar sebebiyle karşılıksız kalan kısmı kapatacak miktarda aktarılan tutarlar kurum kazancının tespitinde dikkate alınmaz" şeklindeki üçüncü fıkra ile sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde ortaklarca şirketlere bu kapsamda aktarılan tutarların kurum kazancının tespitinde dikkate alınmaması sağlanmaktadır.

Böylelikle, bir süredir Maliye'nin sermaye tamamlama fonlarını, şirketin elde ettiği bir kazanç olarak değerlendirmek suretiyle, kurumlar vergisine tabi kazanç olarak vergilendirmeye yönelik anlayışının da önüne geçilmiş olmaktadır.

Bu hüküm 15 Nisan 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Sermayenin artırılması tedbiri:

Genel kurul tarafından;

a) Sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması ile birlikte eş zamanlı olarak istenilen tutarda artırımına karar verilebilir. Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı sermaye artırımında artırılan sermayenin **en az dörtte birinin** ödenmesi şarttır.

b) Sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeden sermaye artırımına karar verilebilir. Bu şekilde yapılacak sermaye artırımında sermayenin **en az yarısını karşılayacak tutarın** tescilden önce ödenmesi zorunludur.

3) Sermayenin Tamamının Kaybı (Borca Batıklık Durumu)

Borca batık olma durumu, şirketin aktiflerinin borçlarını karşılayamaması ya da diğer bir ifadeyle öz sermayenineksiye düşmesi halidir.

Borca batık durumda olmanın işaretleri, yıllık ve ara dönem finansal tablolardan, denetime tabi şirketlerde denetim raporlarından, erken teşhis komitesinin raporlarından, yönetim organının belirlemelerinden ortaya çıkabilir.

Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim organı, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de **muhtemel satış fiyatları** üzerinden bir ara bilanço çıkarır.

Yönetim organı, hem işletmenin devamlılığı esasına hem de aktiflerin muhtemel satış değerlerine göre çıkarılan ara bilanço üzerinden aktiflerin şirket alacaklarını karşılamaya yetmediğine karar vermesi ve genel kurulun aşağıda belirtilen tedbirleri almaması halinde **şirketin iflası için mahkemeye başvurur.**

Genel kurulun karar verebileceği tedbirler:

- Sermayenin üçte biri ile yetinilmesi ve sermaye azaltımı yapılması,
- Sermayenin tamamlanması,
- Sermayenin artırılması.

Borca batıklık şartlarının varlığı durumunda yönetim kurulunun önemli sorumlulukları ve hürriyeti bağlayıcı cezaya muhatap kalmaları ihtimali öz konusudur:

TTK'nin 375'inci maddesine göre; borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması yönetim kurulunun vazgeçilemez ve devredilemez görevleri arasındadır. Benzer bir düzenleme Yine 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun ("İİK") 179 ve 345/a maddelerinde yer almaktadır.

Kanunu'nun 179.maddesine göre; Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir.

Kanunu'nun 345/a. maddesine göre; İdare ve temsil ile görevlendirilmiş kimseler veya tasfiye memurları, 179 uncu maddeye göre şirketin mevcudunun borçlarını karşılamadığını bildirerek şirketin iflasını istemezlerse, **alacaklılardan birinin şikâyeti üzerine, on günden üç aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.**

Bu cezai sorumluluklar için zamanaşımı süresi Türk Ceza Kanunu'nun 66/1-e maddesi uyarınca 8 yıldır. Zamanaşımı dolmadığı sürece bu tür bir suçlama ile yönetim organı üyelerinin karşılaşma ihtimali bulunmaktadır. Dolayısıyla, borca batıklık durumuna yönetim kurulunun özel hassasiyet göstermesi ve sorunun bir an evvel çözümü için gerekli önlemleri alması gerekmektedir.

4) Sermaye Kaybının Miktarının Belirlenmesi

Şirketlerin sermaye kaybı veya borca batık olma durumları, TTK'nin 88 inci maddesine göre hazırlanacak aşağıdaki finansal tablolar esas alınarak belirlenir.

a) Zorunlu ya da ihtiyari olarak Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS) ve Türkiye Muhasebe Standartlarını (TMS) uygulayan işletmelerin bu standartlara göre oluşturdukları finansal tablolar,

b) Zorunlu ya da ihtiyari olarak Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) uygulayan işletmelerin bu standartlara göre oluşturdukları finansal tablolar,

c) Yukarıdakiler dışındaki işletmelerin Tekdüzen Hesap Planına (THP) göre oluşturdukları finansal tablolar,

Bu arada, işletmelerin hangi standarda göre finansal tablo hazırlayacaklarına ilişkin Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun en son [6434 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı](#) 30 Kasım 2022 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmış bulunmaktadır.

Öte yandan bu Tebliğin geçici 1. maddesi uyarınca; **sermaye kaybı veya borca batık olma durumuna ilişkin yapılan hesaplamlarda, henüz ifa edilmemiş yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarının tamamı ile 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden kiralamalardan**

kaynaklanan giderler, amortismanlar ve personel giderlerinin toplamının yarısı dikkate alınmayabilecektir.

Örneğin sirkülerimizin 1.bölümündeki hesaplamamızın 2.sütununda yer almakta olan 18 Milyon TL tutarındaki Geçmiş Yıllar Zararının 2 Milyon TL'lik kısmı henüz ifa edilmemiş yıllık bilançodaki yabancı para cinsi yükümlülüklerden doğan kur farkı zararlarından oluşmakta ise, bu zarar dikkate alınmadığında işletmenin öz varlığı (5,5 M.TL + 2,0 M.TL =) 7,5 Milyon TL olacaktır. Buna göre işletmenin sermaye kaybı (12 M.TL – 7,5 M.TL=) 4,5 Milyon TL olacaktır. Bu durumda sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının kaybedilen kısmının oranı (4,5 M.TL / 12 M.TL=) %37,5 olacaktır. Yani işletmenin sermaye kaybı oranı %50'den küçük olacağından TTK'nin 376.maddesi kapsamında çıkmış olacaktır.

5) Sermaye Kaybı Durumunda Birleşme İşlemleri

Sermaye kaybı veya borca batık durumda olan bir şirket, kaybolan sermayeyi karşılayabilecek tutarda **serbestçe tasarruf edilebilen öz varlığa** sahip bulunan bir şirket ile birleşebilir.

Serbest öz varlığın unsurlarından birisi olan SERBEST YEDEK AKÇE, Tebliğde "Kanuni yedek akçelerin sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşan kısmı ile kanun ve sözleşme gereği ayrılanlar dışında genel kurulca ayrılmasına karar verilen yedek akçeler" şeklinde tanımlanmıştır.

Birleşmeye taraf olan bir şirketin, sermayesiyle kanuni yedek akçeleri kaybolmuş veya borca batık durumda olması halinde; birleşmeye taraf olan diğer şirketin kaybolan sermayeyi veya borca batıklık durumunu karşılayacak miktarda serbestçe tasarruf edebileceği özvarlığa sahip bulunduğu ve buna ilişkin tutarların, hesap şekli de gösterilerek doğrulandığı veya belirtilen durumların mevcut olmadığının doğrulandığı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ile ortaya konulur. Devrolunan şirketlerin denetime tabi olması halinde bu rapor, denetime tabi şirketin denetçisi tarafından da hazırlanabilir.

Bu Sirkülerimize ilişkin görüş, öneri ve sorularınızı info@narcon.com.tr'ye iletebilirsiniz.

Saygılarımızla.

NARCON YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.

www.narcon.com.tr

1.11.2023